

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes De Actibus Humanis

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum & Græcensis, 1716

§. XI. An ignorantia ex toto, aut ex parte culpam tollat? an mortalis respectu juris naturalis, aut divini sit etiam mortalis respectu juris positivi, & an peccata scienter, & ignoranter commissa ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-39981

§. XI.

An ignorantia ex toto, aut ex parte culpam tollat? an mortalis respectu juris naturalis, aut divini, sit etiam mortalis respectu juris positivi? & an peccato scienter, & ignoranter commissa inter se specie, differant.

440. **R**ecolenda est ignorantia divisio à *num.* 374. ad 379. Invincibilem excusare ex toto à peccato ostendi *num.* 385.

Opus externum factum cum ignorantia concomitante non est peccatum, sive adsit actuale propositum illud facienti (etsi sciretur esse peccatum) sive non adsit *per num.* 377. proinde nec auget nec minuit opus externum in esse peccati, nihilominus S. Th. 1. 2. *quest.* 76. a. 3. dixit eam non excusare à peccato, hoc dictum intelligendum non est, quod non excuset à peccato opus externum *per cit. num.* 377. sed ipsum operantem circa idem objectum, Vasq. *D.* 125. n. 8.

Ignorantiam vincibilem eorum, quæ quis obligatur scire esse in se materialiter peccaminosam defendo ut probabilius *num.* 393.

An autem sit speciale peccatum distinctum à peccato contra præcepta vincibiliter, ignorata ex tali ignorantia violata, resolutum est ex Vasq. *num.* 395. cum distinctione de ignorantia practica & de speculativa; practica est de rebus agendis, & hæc non est speciale peccatum distinctum ab opere, est verò specia-

le peccatum ignorantia speculativa, seu de rebus positis in pura speculatione; ejusmodi ignorantia est de mysterijs fidei, utraque pars est probata *cit. n.* 395.

Ignorantiam culpabilem minus culpam est certum, quia minuit voluntarium, cum sit minus voluntaria violatio ex ignorantia, quam ex scientia, idque verum est de ignorantia etiam crassa, ac supina, quia crasse ignorans non peccaret, si non ignoraret.

De affectata idem videtur dicendum, quia etsi illa sit directè, ac in se voluntaria, transgressio tamen præcepti est solum indirectè voluntaria, nempe in negligentia, seu in omissione debitæ scientiæ investigandæ. Verum rectè contra arguit Pal. *p. 1. tract.* 2. *D.* 1. p. 16. *num.* 2. Concedens quod violatio actualis præcepti ex affectata ignorantia orta sit minus voluntaria, quam si ex scientia accideret, cum hoc tamen stat, quod affectans ignorare præceptum, ut liberius ac sine remorsu conscientiæ possit peccare, adhuc gravius peccet, quam peccans scienter, quia in dicto affectu virtualiter continetur transgressio omnium præceptorum, ob depravatum animum, vult enim removere à se impedimentum à

DEO

DEO positum, ne violentur sua præcepta, tale enim impedimentum seu medium continens hominem in fræno non violandi præcepta est conscientia remorsus, hunc affectans ignorare vult à se excutere, atque adedò tacitè vult vagari liberè, ac vivere in peccatis.

441. Qu. ulterius 1. An ignorantia non affectata, nec crassa, quæ contra præceptum naturale, aut divinum esset mortalis, respectu juris humani etiam sit mortalis, proindè sicut à mortali non excusat violationem juris divini, aut naturalis, ita etiam non excuset respectu juris humani. Resp. Non esse mortalem, consequenter peccatum ex illa factum contra humanum præceptum esse veniale ita Sanch. lib. 1. Decal. cap. 17. num. 20. Rhodes de peccatis D. 2. quest. 1. S. 1. §. 1. contra Pal. nu. 3. Soarez tom. 3. in 3. p. D. 82. S. 3. col. penult. & alios multos. Probatum si eadem ignorantia sufficiens ad mortale contra jus divinum, aut naturale, sufficeret etiam ad mortale contra jus humanum, jus naturale aut divinum non exigeret majorem diligentiam tollendi ignorantiam, quàm exigat jus humanum, sed hoc est falsum, quia jus strictius obligans exigat majorem diligentiam, quàm jus mitius obligans, nam per num. 381. diligentia præmittenda ad tollendam ignorantiam, ut sit sufficiens, debet esse proportionata præcepti qualitati: sed jus naturale, ac divinum strictius obligat, quàm jus humanum, ergò jus divinum aut naturale exigat majorem diligentiam, quàm humanum, ergò negligentia diligentia, quæ est mortalis respectu præcepti divini & naturalis, non hoc ipso est mortalis

respectu præcepti humani, dummodo, uti restringit cit. Sanch. ex Vasq. 1. 2. D. 158. num. 61. violans bonâ fide præcedat e. g. judicando adesse causam sufficientem excusantem à Legis observantia, etsi re ipsa non sit sufficiens, & absit animus lædendi præceptum obligans ad mortale.

442. Qu. 2. An omnia peccata commissa ex ignorantia culpabili sint ejusdem speciei cum peccatis scienter commissis contra legem sive divinam, sive naturalem, sive humanam. Affirmant universim Adrian. & Medin. juxta hanc sententiam est in confessione exponendum, an e. g. quis scienter, aut ex ignorantia graviter culpabili occiderit alterum, Cajetanus apud Vasq. mox citandum c. 3. eisdem adhæret de peccatis adversus jus naturale, secus contra jus positivum.

Vasq. 1. 2. D. 101. cap. 5. & 6. & D. 10. & D. 126. cap. 2. Azor &c. consentit primæ in peccatis merè internè consummatis, seu quorum malitia in actu interiore consummatur, & in ipso primariè reperitur, & ex ipso in actum exteriorem derivatur, ejusmodi sunt odium DEI, vel proximi, hæresis, specialis inobedientia, specialis ingratitude scandalum.

Econtrà peccatorum, quorum malitia in opere externo, aut potentia alterius, quàm voluntatis consummatur, malitia secundum Vasq. desumpta ex objecto, & circumstantijs, principaliter est in actu exteriore, & indè secundariò derivatur in voluntatem; ratio autem voluntarij quæ primariò est in voluntate, & secundariò in actu externo, est solum

conditio, & quasi fundamentum totius generis moris, hanc autem partem tucur de ignorantia tam facti, quàm Juris, sive hoc sit positivum, sive naturale.

Fundamentum hujus sententia quoad primam partem desumit Vasq. ex speciali peccantis intentione ad malitiam internè consummatorum requisita, nam in illa adæquatè consummatur malitia ejusmodi peccatorum; ergò pro hujus specifica diversitate variatur specifica eorum malitia; sed variatur, quando peccata fiunt ignoranter, & scienter, sic malitia hæresis est contemptus Autoritatis revelantis DEI, quæ non contemnitur, dum adest ignorantia; odium DEI, aut proximi, prout est speciale peccatum, non fit sine expressâ displicentia DEI, aut proximi; aut expressè debet jis malum optari, implicita enim displicentia & optatio mali est communis omni mortali peccato, cum omne sit aversio à Deo: pariter inobedientia specialis debet oriri ex intentione explicita non parendi, implicitè enim quisque legis Violator non vult parere, quin peccet peccato specialis inobedientia. Peccatum scandali prout speciale est peccatum contra charitatem, est volitio directè intendens ruinam Spiritualem proximi, sed dum fit ignoranter non fit ex intentione directâ: similiter peccatum ingratitude prout est speciale peccatum, seu oppositum gratitudini est expressus contemptus beneficii accepti, qui contemptus non manet, dum est voluntarium indirectum, quale est procedens ex ignorantia.

Ex his infert, quod exponere se periculo aliquod peccatum ejusmodi in-

ternè consummabilium committendi sit peccatum specie distinctum ab eo, cujus est periculum committendi, undè cum morosa delectationis objectum sit delectatio, is, qui cogitat rem turpem cum periculo delectationis secutura, peccat peccato specie distincto à delectatione morosa, cum solùm indirectè feratur in delectationem.

Quapropter axioma illud: *expliciti, & impliciti est eadem ratio*, non habet locum, nisi quando modus tentendi explicitus, & implicitus non variat malitiam; variat autem in peccatis internè consummatis: ècontra, quando malitia actus interni consummatur in externo sive in actu potentia distinctæ à voluntate, modus tentendi directus, & indirectus non variat malitiam, eò quòd malitia interni desumatur ex objecto, & circumstantijs actus exterioris, qui non variatur sive fiat scienter, sive ignoranter, ut homicidium, furtum, fornicatio, &c. In hanc sententiam multum propendeo eamque ulterius firmabo infra num. 585.

443. Comuniore opinio apud & cum Sanchez lib. 1. Deval. c. 17. num. 15. universim seu omnia peccata, sive externa, sive interna ex culpabili ignorantia commissa esse in eadem specie morali cum peccatis scienter commissis, eandem amplexus est Lugo de Pœnit. D. 16. à num. 187. fusè refutans Vasquezium, uti etiam Haunold. lib. 2. Theolog. Scholast. à num. 362. & quidem primò quòd inobedientia & scandalum non minùs externè consumuntur, quàm injustitia nempe in actu contrario præcepto superioris, & in actu externo, quo proximus

mus ruit Spiritualiter; ergò male Vasq. ponit inobedientiam & scandalum inter peccata internè consummabilia.

Probat deinde Haunold. de omnibus malitia ex objecto tunc contrahitur, quando lex prohibens negligitur, & flocci penditur, sed quando malitia est volita etiam indirectè tantùm, adhuc negligitur, & flocci penditur lex prohibens sive hæc sit naturalis, sive positiva, sive de peccatis externè, sive internè consummatis, quia tunc lex non impletur, ergò tunc contrahitur malitia objectiva, seu ex objecto, quando malitia ex objecto est volita etiam indirectè tantùm. Hæc ratio non est efficax, nam Vasq. concedit contrahi malitiam, sed non ejusdem speciei.

Probat aliter, & meliùs Sanch. quòd nulla sit differentia inter peccata externè, ac internè consummata quoad malitiam scienter, ac ignoranter contractam, nam specialitas peccatorum internè consummatorum non pendet ex scientia, vel ignorantia sed ex voluntatis intentione etiam secundùm Vasq. si enim quis sciens esse specialia peccata e. g. odium Dei, aut proximi, aut hæresim, &c. eaque committat sine speciali intentione exposita *num. 442. vers. Fundamentum*; sed ex alia intentione, non contrahit specialem eorum malitiam, è contra si quis culpabiliter ignorans eorum malitiam consistere in ea prava intentione, attamen ex illa prava intentione patraret, eorum malitia esset moraliter ejusdem rationis cum scienter commissis. Ergò ignorantia, & scientia non variant speciem.

Ex hac sententia colligitur non esse obligationem in confessione explicandi circumstantiam scientiæ, aut ignorantie culpabilis, etsi enim sit gravius peccatum scienter commissum, quàm sit peccatum ignoranter commissum, majus tamen, & minùs peccatum intrà eandem speciem non est modus mutans speciem. Si tamen peccato scienter commissio sit annexa censura, aut reservatio, eo casu exponi deberet scientia, aut ignorantia, Soarez *to. 4. in 3. p. D. 22. S. 4. n. 14.* addens aliquando esse necessitatem exponendi, nempe ad cognoscendum statum pœnitentis, utrum sit in morali periculo reddendi, seu restituendi, vel non restituendi.

444. P. Dominicus Viva in *Theologica Trutina damnatorum Thes. ad Propost. 2. inter damnatas ab Alexandro VIII. num. 13.* distinguit ignorantiam culpabilem duplicem: unam, quæ removet notitiam directè præceptam, uti præcipitur notitia Fidei Mysteriorum, præceptorum Decalogi, ac notitia eorum, quæ spectant ad munus proprium e. g. Judicis, Confessarij, &c. alteram quæ debet unicè, seu præcisè removeri, ut tollatur impedimentum executionis præcepti, ut si quis culpabiliter ignoret cras esse Jejunium, is non jejunando committit unicum peccatum, quod sufficenter confitetur dicendo, semel violavi jejunium præceptum, idem enim præceptum obligans ad jejunandum obligat etiam ad removendum id, quod impedit jejunium, impedit autem negligentia inquirendi de die jejunij. Econtrà si quis negligit inquirere notitiam illorum, quorum cognitio

gnitio directe præcipitur, committit peccatum duplex, unum contra præceptum ignoratum culpabiliter, alterum speciale contra virtutem Studiositatis, referturque pro hac sententia Filiuc. *tr.* 21. c. 10. num. 365. Quapropter Confessarius invalidè absolvens ob ignorantiam culpabilem eorum, quæ scire tenetur præter absolutionem invalidè culpabiliter datam, debet etiam expiare culpabilem negligentiam in addiscendo ea, quæ scire tenetur, hæc enim notitia directe præcipitur, ita Viva.

445. Resp. ad quæstionem 2. etsi probabiles sint sententiæ Vasq. & Sanch. & Dominici Viva mihi tamen est probabilius hæresim non incurri cum ignorantia solum crassa, sed etiam affectata idque sic probavi in *tr. de fide n.* 451. hæresis formalis est voluntarius error, & pertinax hominis Christiani fidei ex parte contrarius (si ex toto delectatur fides, dicitur Apostasia, quæ licet sit gravior hæresi non tamen differt specie morali nisi fidem totam negans deficiat ad Judæismum, aut Ethnicismum, seu Paganismum) sed cum ignorantia etiam affectata stare non potest præfatus error voluntarius, ac pertinax, deficit enim pertinacia, nam habet affectum ex parte voluntatis universalem credendi omnia sibi per Ecclesiam, aliamve infallibilem Regulam sufficienter proposita & revelata, ex parte verò intellectus judicium, quo indubitanter judicat credenda esse omnia, quæ Ecclesia proponit, sed cum ignorantia culpabili etiam affectata, vi cuius ignoro, voloque ignorare meum assensum esse errorem contra fidem, seu contrariari veritati ut revelatæ stat ex par-

te voluntatis dictus universalis affectu credendi & ex parte intellectus judicium indubitanter affirmans esse credenda omnia, quæ Ecclesia sufficienter proponit, sive nihil admittit in intellectu repugnans cum objecto formali fidei; quædiu autem non rejicitur objectum formale fidei credendi, potest fides elici, à pertinaci autem ut tali, seu in sensu composito pertinaciæ fides non potest elici, pertinacia enim juxta Soarez *de fide D.* 16. S. 4. Vasq. 1. 2. D. 126. n. 9, post Aug. *lib. 4. de Bapt. c.* 16. est efficax, ac deliberata voluntas dissentienti alicui veritati revelatæ ut tali, sufficienter propositæ per Regulam Generalem fidei agnitam ut infallibilem, ejusmodi Regula Generalis est revelatio publica seu proposita ab Ecclesie Romana: hæc efficax voluntas non potest stare cum ignorantia etiam affectata, si enim sciret judicium suum discordare cum doctrina Ecclesie, quam pio affectu credendi in omnibus vult amplecti, id deponeret, quem errorem ne cogatur deponere, ideo affectat ignorare, paratus credere, si sciret.

Distinctio Dominici Vivæ inter ignorantiam culpabilem Decalogi, ac spectantium ad munus proprium, ac inter ignorantiam reliquorum præceptorum non placet quia munus cujusvis Christiani est non minus scire illa, quæ servare debet Christianus, quam sit munus Confessarij, Judicis, &c. addiscere pertinentia ad implendum munus Confessarij, ergo si ignorantia culpabilis præceptorum, quæ scire debet Christianus ultra præcepta Decalogi, non est speciale peccatum, etiam non erit speciale peccatum igno-

ignorantia culpabilis spectantium ad officium Confessarij, Judicis &c. Servanda proinde est distinctio Ignorantiæ culpabilis in practicam, ac speculativam declaratam num. 395.

Ex DD. universum sustinentibus peccata ex ignorantia mortali commissa non differunt specie à scienter commissis Lugo de Pœnit. D. 16. num. 193. Concedens, quod est hæresis commissa scienter non sit specie diversa ab hæresi ex ignorantia culpabili, negat tamen, quod habitum fidei infusæ tollat hæresis ex ignorantia, sed duntaxat hæresis ex Scientia: Disparitatem dat quod ignoranter discredens habeat potentiam debito modo credendi, secus scienter discredens. Contrà est, quod ex hoc ipso deducatur, dissensum commissum ex ignorantia culpabili etiam affectata non esse propriè hæresim, atque adeò specie morali differre à vera hæresi seu à dissensu scienter negante articulum fidei sufficienter propositum ab Ecclesia.

446. Qu. 3. An sit specifica differentia inter peccata scienter commissa à peccatis commissis ex ignorantia affectata. Affirmat Pal. nu. 2. juncto nu. 3. in fine distinguit Sanch. lib. 1. Decal. c. 17. nu. 5. affirmans si quis affectet ignorantiam ad liberius peccandum, ita ut subsit periculum alia peccata committendi, propter hoc periculum ignorans affectatè sit reus peccati specie diversi v. g. Cajus vult

peccare cum scæmina, cum qua ut, vel liberius peccet, vel ut culpam alleviet, affectat ignorare ejus statum, si exponitur periculo committendi adulterium, aut incestum, aut Sacrilegium, tot peccata committit, quot committendi periculo se exponit, si verò abest periculum, ut si scit carere aliâ qualitate, quàm Conjugij, hanc tamen affectat nescire, ut liberius peccet, contrahit solam malitiam adulterij non minùs, quàm si sciret conjugium ejus & ideò Circumstantia talis Ignorantiæ affectatæ non est de necessitate confitenda. Hæc distinctio non displicet,

Pro complémento de peccatis ex ignorantia culpabili nota, ut opus procedens contra Legem ex ignorantia vincibili imputetur, necesse est quod homo tunc, quando neglexit addiscere legem advertit se exponere periculo, labendi in prohibita. Secundo, ut opus procedens contra Legem ex vincibili ignorantia imputetur ad novum peccatum formale, non sufficit, quod illud primum peccatum negligentia in quarendo notitia nunquam fuerit retractatum per pœnitentiã sed requiritur, quod prima illa ignorantia huc, & nunc influat in opus, quod efficitur proinde debet virtualiter continuari seu perseverare in suo aliquo effectu, sicut ut intentio præterita consecrandi valeat, debet virtualiter continuari in aliquo effectu suo.

DIS-